

Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола
Педагошки факултет – Битола
Македонско научно друштво – Битола

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
ОД ТРКАЛЕЗНАТА МАСА**

ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ

*ПОСТОЈАН ИЗВОР НА
ИСТРАЖУВАЊА ВО
НАУКАТА ЗА ЈАЗИКОТ,
ЛИТЕРАТУРАТА И
КУЛТУРАТА*

*Ноември, 2021
Битола*

**Универзитет „Св. Климент
Охридски“ - Битола**

**Македонско научно
друштво – Битола**

**Педагошки факултет –
Битола**

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

ОД

ТРКАЛЕЗНАТА МАСА

**„ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ – ПОСТОЈАН ИЗВОР НА
ИСТРАЖУВАЊА ВО НАУКАТА ЗА ЈАЗИКОТ,
ЛИТЕРАТУРАТА И КУЛТУРАТА“**

Ноември, 2021

Педагошки факултет – Битола
Македонско научно друштво – Битола

За издавачот

проф. д-р Добри Петровски
проф. д-р Невена Груевска

Уредници на Зборникот

проф. д-р Силвана Нешковска
проф. д-р Виолета Јанушева
проф. д-р Даниела Андоновска-Трајковска

Техничко средување

д-р Јосиф Петровски

Лектура

д-р Миме Тасеска-Китановска

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821.163.3.09Конески,Б.(082)
811.163.3Конески,Б.(082)

ЗБОРНИК на трудови од тркалезната маса: "Делото на Конески -постојан извор на истражување во науката за јазикот, литературата и културата" [Електронски извор] / Силвана Колевска-Нешковска,[и др.]. - Битола : Педагошки факултет : Македонско научно друштво, 2021

Достапно и на: <http://www.pfbt.uklo.edu.mk/>. - Текст во PDF формат, содржи 151 стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 10.11.2021. - Фусноти кон трудовите. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-9989-100-64-2 (Педагошки факултет)
ISBN 978-608-4919-03-2 (Македонско научно друштво)

а) Конески, Блаже, 1921-1993 -- Зборници

COBISS.MK-ID 55421445

Меѓународен организациски одбор

проф. д-р Силвана Нешковска (РС Македонија)

проф. д-р Игор Мавер (Р Словенија)

проф. д-р Даниела Андоновска-Трајковска (РС Македонија)

проф. д-р Хасан Салиу (Р Косово)

проф. д-р Виолета Јанушева (РС Македонија)

проф. д-р Звонко Танески (Р Словачка)

проф. д-р Милена Касаповска-Чадловска (РС Македонија)

проф. д-р Десислава Чешмеџиева-Стојчева (Р Бугарија)

Предговор

По повод 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески и прогласувањето на 2021 година за година на Конески, Педагошкиот факултет од Битола во соработка со Македонското научно друштво од Битола на 1.6.2021 година организира Тркалезна маса со наслов „Делото на Конески – постојан извор на истражувања во науката за јазикот, литературата и културата“. Со организирањето на оваа Тркалезна маса двете институции реализираат две основни начела: чествување на Конески и афирмација на македонскиот стандарден јазик.

На Тркалезната маса со свои излагања учествуваат 20 учесници, професори по македонски јазик од сите три нивоа на образование – основно, средно и високо, како и други истражувачи и почитувачи на делото на Блаже Конески. Тркалезната маса ја отвори проф. д-р Димитар Пандев од Филолошки факултет – Скопје со своето пленарно излагање со наслов „Поетиката на Конески на фонот на филологијата и лингвистиката“.

Зборникот на трудови од Тркалезната маса содржи истражувања кои се презентирани на Тркалезната маса, а се директно поттикнати од богатото творештво на нашиот македонски великан, академик Блаже Конески, во областа на јазикот и книжевноста. Поконкретно, во еден дел од трудовите се прави обид да се откријат педагошките импликации од творештвото на Конески; се дискутираат акциски истражувања на корпусот на Конески во училишната библиотека со цел поттикнување на алтернативно учење кај учениците; потоа, се поставува прашањето за степенот до кој во пишаната практика денес се почитуваат препораките што ги дава Конески за зачувување на македонскиот стандарден јазик; влијанието на другите словенски јазици врз македонскиот јазик, но и се предочува колку е почитувана научната мисла на Конески во другите земји во светот. Еден дел од трудовите се проучувања и толкувања на моќната поетска реч на Конески, останатите се фокусирани на анализа на преводите на поезијата на Конески на другите светски јазици, а секако, осврт се прави и на преведувачките активности на Конески на светски познати поетски имиња на македонски јазик. Дел од трудовите, секако, насочени се и кон прозното творештво на Конески и неговото значење за развојот на современата македонска проза, воопшто. Посебно место во овој Зборник имаат и личните сеќавања на професор д-р Људмил Спасов од Филолошки факултет – Скопје за неговото пријателство и професионална соработка со неговиот почитуван професор и ментор, Блаже Конески.

Ваквата разноликост на трудовите што се дел од овој Зборник само ја потврдува големината на делото што Блаже Конески ни го остави во аманет, но и фактот дека децении по неговото заминување од овој земен свет, Конески претставува непресушен извор на инспирација за нови истражувања во науката за јазикот, литературата и културата.

Од Организацискиот одбор на Тркалезната маса

**Обраќање на проф. д-р Добри Петровски, деканот на Педагошки факултет –
Битола**

Почитувани,

На почетокот би сакал да ве поздравам и да ви се заблагодарам за вашето учество на оваа тркалезна маса која ја организираа Педагошкиот факултет од Битола и Македонското научно друштво од Битола. Во таа насока ја поздравувам и претседателката, проф. д-р Невена Груевска.

Дозволете ми посебно да ги поздравам моите ценети колеги, проф. д-р Људмил Спасов и проф. д-р Димитар Пандев.

Посебна благодарност и до носителите на овие активности моите колеги од Педагошкиот факултет, професорките Виолета Јанушева, Силвана Нешковска и Даниела Андоновска-Трајковска.

Секој обид да се направи макар и кратка ретроспектива на научното и на поетското дело на големиот Блаже Конески претставува огромна одговорност за тој што е задолжен да го направи тоа, во случајов одговорноста е моја, одговорноста е наша...

Блаже Конески е колосална личност на македонската култура на 20 век. Тој е лингвист од светски размери, поет, есеист, литературен историчар, професор, прв претседател на Македонската академија на науките и уметностите, член на Комисијата за изработка на македонскиот правопис и за кодификација на македонскиот литературен јазик, Конески, пред сè, е родољуб, кој целокупното свое дело го заснова врз чувството што се буди во него, љубовта кон земјата Македонија. Историјата на Македонија ја оживува, тешкото минато и традиција ги опева и воспева и, на таков начин, ги поттикнува родољубивите чувства и слободниот дух во секој читател.

Делото на Конески ги исполни и ги продлабочи вековните идеи и заложби на неговите предци, меѓу другите идеите на Крчовски, Пејчиновиќ, Прличев и Мисирков за македонскиот јазик и за македонската државност. Самиот Конески, во една негова песна истакнува: *Какви порази сме морале да издржиме, какви срамови, какви поруги, Боже умот дури ми се свртува...* Со ова покажува дека Македонецот мора да истрае пред сите предизвици. Со златно слово го запишува аманетот за Македонците и најзначајната улога што ја има македонскиот јазик за нив: *Послушајте Македонци! Јазикот е единствената наша татковина. Сè додека го чуваме, го негуваме, го вардиме, го гледаме јазикот наш македонски – ќе може да сметаме дека ја имаме и татковината. Како куќа, како дом, како огниште.*

Ние си одиме, земјата останува, ќе рече во една пригода. Така тој си замина и ни ја остави земјата побогата за неговото дело, но и заветот секоја наредна генерација да се грижи и да го негува македонскиот јазик оти тој е „*како куќа, како дом, како огниште.*“

Уште еднаш, упатувам срдечен поздрав до сите учесници и гости.

Да си посакаме пријатни моменти во ова наше заедничко дружење и чествување!

проф. д-р Добри Петровски,
декан на Педагошки факултет – Битола

Обраќање на доц. д-р Невена Груевска, претседател на МНД—Битола

Почитуван декане на Педагошкиот факултет—Битола, професоре д-р Петровски, почитувани учесници на оваа виртуелна тркалезна маса, се надевам дека нема да звучи нескромно ако кажам дека се гордеам со овој настан затоа што го подготвија членовите на Македонско научно друштво—Битола.

Зошто го нагласувам ова? Тоа го правам од едноставна причина што деканот е член на МНД—Битола, модераторките се членови на највисоките тела на МНД—Битола, а и најголем дел од учесниците (колку што забележав 11 или 12), кои со свои трудови се претставуваат на тркалезната маса, се членови на Македонско научно друштво—Битола.

Се разбира, дополнителниот квалитет на овој академски настан го обезбедуваат вашите и наши гости. Упатувам голем поздрав и до почесните говорници Људмил Спасов и Димитар Пандев.

Делото на Конески е постојан извор на научни истражувања. Јас би додала — и врукот од кој бликаат инспирации, храна која го јакне организмот, па и имунитетот ако сакате.

Оние кои ме познаваат, знаат дека јас сум љубител на планината и на природата. Често се искачувам на Пелистер, по истата патека, а секогаш различна, имагинарна, незаборавна. Такви се и делата на Блаже Конески. Познати насекаде, лесно достапни во секоја библиотека, а кога ги читате, секогаш се различни, имагинарни и незаборавни. Но, во оваа пригода нема да зборувам за делата, туку за делото, како збир од делата на Блаже Конески.

Како што е познато, академик Блаже Конески е првиот избран претседател на Македонската академија на науките и уметностите, а одлуката е донесена на 9 октомври 1967 г. во Скопје. Календарски, тоа се 7 години по формирањето на Научното друштво во Битола, кое денес со задоволство потсетува дека во своите редови имало дури 16 членови на МАНУ. Впрочем, врската меѓу МАНУ и МНД—Битола е толку навезена колку и неговата „Везилка“ во која, како што е познато, опишува како да се роди строга македонска песна.

Без лажна скромност, би сакала да кажам дека трудовите на денешната тркалезна маса предизвикуваат дополнително вдиобочување и анализа на митот во поезијата на Конески, за мотивите околу препевот на неговата „Стерна“ на англиски и на француски јазик, но и преводот на неколку негови поетски дела на италијански јазик. Тоа, уште еднаш го потврдува опфатот на публиката, на читателите од Европа кои уживале, а (не се сомневам) и денес уживаат во поезијата на Конески.

Ние во Македонско научно друштво—Битола не застануваме со активностите посветени на Блаже Конески и токму од денеска се подготвуваме за посета на неговата родна куќа во Небрегово каде што со задоволство ќе подариме дел од издавачката дејност на нашето Друштво.

Почитувани учесници на тркалезната маса, ви посакувам пријатна работа и ви честитам за вашиот придонес кон големиот јубилеј – 100-годишнината од раѓањето на Блаже Конески.

Ви благодарам за вниманието,

доц. д-р Невена Груевска, претседател на МНД—Битола

СОДРЖИНА

Димитар Пандев

ПОЕТИКАТА НА КОНЕСКИ НА ФОНОТ НА ФИЛОЛОГИЈАТА И
ЛИНГВИСТИКАТА.....9

Људмил Спасов

МОИТЕ СЕЌАВАЊА ЗА КОНЕСКИ 14

Виолета Јанушева, Марија Стојаноска

КОНЕСКИ, МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И ПИШАНАТА ПРАКТИКА.....20

Анита Ангелевска

ЛУЃЕ НА „НОВОТО ВРЕМЕ“ Конески vs. св. Климент.....30

Звонко Танески

ТРЕТМАНОТ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ ВО СЛОВАЧКАТА СЛАВИСТИКА.....36

Весна Продановска-Попоска, Мирјана Пачовска

ВЛИЈАНИЕТО НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ ВРЗ МАКЕДОНСКИОТ
ЈАЗИК СПОРЕД КОНЕСКИ42

Лили Бошевска, Александра Упале

ИСТРАЖУВАЊА ВО УЧИЛИШНА БИБЛИОТЕКА: ДЕЛОТО НА КОНЕСКИ –
ИЗВОРНИК НА ИЗВОНРЕДНОСТА НА МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК
.....50

Миме Тасеска-Китановска

УТВРДУВАЊЕ НА СОДРЖИНИТЕ ПО ПРАВОПИС ВО НАСТАВАТА ПО
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ПРЕДМЕТНАТА НАСТАВА ОД ОСНОВНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ И ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ56

Лидија Павловска, Марија Пискачева

МОЖНОСТИ ЗА КОРЕЛАЦИЈА МЕЃУ НАСТАВНИТЕ ПРЕДМЕТИ И
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ.....69

Виолета Китановска

ПЕДАГОШКОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА КОНЕСКИ73

Светлана Јакимовска

ПОЖИВОТОТ НА КОНЕСКИ79

Златко Жоглев

МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И ПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ91

Даниела Андоновска-Трајковска

МЕТАПОЕЗИЈАТА НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ И ЗА РАЃАЊЕТО НА ПЕСНАТА ЗА
„СТЕРНА“98

Милена Касапоска-Чадловска, Силвана Нешковска, Лела Ивановска

АНАЛИЗА НА АНГЛИСКИОТ И НА ФРАНЦУСКИОТ ПРЕПЕВ НА „СТЕРНА“ ОД
БЛАЖЕ КОНЕСКИ..... 105

Стела Босилковска

ПРЕПЕЛУВАЊЕТО НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ... *оти поезијата помага да се откријат
прозодиските елементи на јазикот...* 117

Ана Динковска-Божиновска

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА СИМБОЛИЧКИТЕ АСПЕКТИ НА ПЕСНАТА
„ДЕТЕ ЗАСПАНО КРАЈ ЕЗЕРО“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ 127

Иван Антоновски

„ЛОЗЈЕ“ НА КОНЕСКИ КАКО (НЕ)СЛУЧАЕН НАСТАН
ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ..... 132

Зоран Николовски

ЗА НЕКОЛКУ ЛЕКСИЧКИ ГАЛИЦИЗМИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК 140

библиографски податоци, би можеле да се вбројат: Јан Јанкович, Франтишек Липка, Михал Бабинка, Јурај Тушиак, Мирослав Демак, Милан Одран и други.

За поетските дострели на Блаже Конески во словачкиот јазичен и културен контекст најпосветено пишувал поетот и преведувач Франтишек Липка, но и други автори⁵. Според Ф. Липка, „една од најзначајните задачи при формирањето на современата слика на македонската поезија одигра Блаже Конески, автор на богата, асоцијативна, често семантички непросирна поезија, која напати се реализира како автентичен говор на битието. Конески е автор и на повеќе епски компонирани песни чие сиже произлегува од богатите извори на народната митологија. Пишува, всушност, и кристално чисти минијатури“ (1994: 338–339).

Резултатите од творечкиот опус на Блаже Конески се непосредно (експлицитно или имплицитно) споменувани и речиси при сите посериозни разгледувања и научно-лингвистички просудби за македонскиот јазик напишани и публикувани во Словачка, почнувајќи од втората половина на дваесеттиот век, па сè до денес. Иако нивниот обем, можеби не е преголем, во споредба со рецепцијата на неговото дело во некои други држави, треба да се признае и да се валоризира фактот дека, погледнато и од стојалиштето на словачката научна мисла, претставувањето на Блаже Конески во словачкиот културен контекст е направено мошне прецизно и методолошки доследно.

Исто така, треба да се посочи и фактот дека постојат и словачки научници кои речиси никогаш не го истражувале систематски делото на Блаже Конески, но, сепак, редовно во нивните студии го вклучуваат со примери или во вид на споредба со другите словенски јазици со што безрезервно го потврдуваат неговиот авторитет и во словачкиот културен простор (Шимон Ондруш, Винцент Бланар, Павол Жиго, Мирослав Дудок, Рудолф Крајчович, Евгенија Бајзикова, Адријана Ференчикова, Јулија Дудашова, Јана Складана, Катарина Хабовштиакова, Штефан Липтак, Радмила Хоракова, Љубица Дворницка, Катарина Балекова и други)⁶.

Сакаме да веруваме дека словачката славистичка мисла и понатаму ќе го продлабочува интересот за инспиративното дело на македонскиот прочуен филолог и академик Блаже Конески со тоа што и во иднина ќе продолжи да ја истражува и да ја анализира неговата научна и уметничка оставина, во дослук со славистичките предизвици што ги носи и нашето ново време.

Користена литература

Choma, B. (1998). Macedónska literatúra. In *Cesta na slovanský juh*. Bratislava: T.R.I. Médium, 91-99.

Choma, B. (2000). Blaže Koneski. In *Cesta na slovanský juh 2*. Bratislava: T.R.I. Médium, 92.

⁵ В., на пример: Antonijevič, D. (1980). Posúdenie tvorby autora B. Koneského. In *Potok musí tiecť – Antológia z poézie juhoslovanských národov a národností. Domáce čítanie pre žiakov 2. ročníka spoločnej stredoškolskej výchovy a vzdelávania*. Nový Sad: Ústav pre vydávanie učebníc, 75-76 или Kopeski, P. (1989). Hodnotiace postrehy o básnickej tvorbe Blaže Koneského. In Samuel Dubovský: *Čítanka s literárnoteoretickými pojmami pre tretí ročník stredných škôl*. Nový Sad: Ústav pre vydávanie učebníc, 221.

⁶ Види на пример: Blánár, V. (1993). Porovnávanie lexiky slovanských jazykov z diachrónneho hľadiska. Bratislava: Veda; Dudášová-Kriššáková, J. (2014). Fonologický systém slovanských jazykov z typologického hľadiska. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove; Dudok, M. (2007). Komunikatívne vedomie v slovenčine a blízkyh (južnoslovanských) jazykoch. In *Studia Academica Slovaca 36*. Bratislava: Stimul, 31-44; Žigo, P. (2006). Medzinárodný slavistický projekt Slovanský jazykový atlas. In *Studia Academica Slovaca 35*. Bratislava: Stimul, 423-434 итн.

- Конески, Б. (1981). Македонскиот јазик во развојот на словенските литературни јазици. *Во За македонскиот литературен јазик* (Избрани дела во седум книги – второ дополнето јубилејно издание – книга петта). Скопје: Култура – Македонска книга – Мисла – Наша книга.
- Липка, Ф. (1994). Богата, асоцијативна, често семантички непросирна поезија (Блаже Конески) – Александар К. Нејман (приредувач): Поезијата на Конески во спектарот на светската критика. In *Современост*, 44 (9-10), 338-339.
- Horák, E. (2001). Blaže Koneski 1921-1993. *Slavica Slovaca*, 10 (2), 2001, 168-169.

THE TREATMENT BLAZHE KONESKI RECEIVED IN THE SLOVAC SLAVISTICS

Abstract: Slovak Slavic science has long since registered the fact that, after the end of the World War II, Blaze Koneski has the greatest merit for the official codification of the Macedonian literary language. The merits of Blaze Koneski's creative work are directly mentioned in almost all serious considerations and scientific-linguistic judgments about the Macedonian language written and published in Slovakia starting from the second half of the twentieth century until today. Although their scope may not be too large compared to the reception of his work in some other countries, one should acknowledge and validate the fact that the viewpoint of the Slovak scientific thought - the representation of Blaze Koneski in the Slovak cultural context - has been made very precisely and methodologically consistent. It should be pointed out that, finally, there are a number of Slovak scholars who have almost never systematically investigated the work of Blaze Koneski, but still regularly include in his studies with examples or comparisons with other Slavic languages unconditionally confirm his authority in the Slovak cultural space. Part of the poetry and prose of Koneski's works were also translated and published on several occasions, starting in the 1960s, in the Slovak language. The Slovak interest in the poetic and prose work of Blaze Koneski is equally evident in the Slovaks living in Vojvodina (which, considering that in a historical period they lived together with the Macedonians within the Yugoslav federation, they also performed the function of mediators in the presentation of the works and the Macedonian literature in the territory of present-day Slovakia. The Slovak Slavic thought, therefore, showed that he was well acquainted with his work, and therefore expressed his admiration and sincere respect for his character and work until today.

This study tries to present the full picture of the presence and acceptance of the work by Blaze Koneski in the Slovak linguistic and literary science. Considering the fact that the complete picture of Koneski's character in Slovakia has not been studiously presented so far, the research has gained archival character, since we endeavored to present the available facts, regarding the elaborated phenomenon as much as possible. As a kind of introduction to the reception of the work of Blaze Koneski's creative opus in the Slovak Republic, it should be noted that the Macedonian scholar did not fail to exhibit in his own papers, among other things, his very precise and argumentative views on the history and for the development of the Slovak language. It is particularly important in this domain that the view of Koneski for the Slovak language, namely, is almost always set in correlation or in comparison with the situation and the position of the Macedonian language in the historical context.

Keywords: Blazhe Koneski, Macedonian language, Slovak Slavistics, reception.

Весна Продановска-Попоска
Факултет за биотехнички науки – Битола
Универзитет „Св. Климент Охридски“ – Битола
Мирјана Пачовска
ОУ „Д-р Труфун Пановски“ – Битола
РС Македонија

ВЛИЈАНИЕТО НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ ВРЗ МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СПОРЕД КОНЕСКИ

Апстракт: Меѓусебната поврзаност на јазиците и нивното влијание датира од многу одамна. Ваквата меѓусебна интерференција на јазиците може да придонесе за создавање на побогата лексика, поврзаност меѓу јазиците и културите, при што збогатувањето, во најголема мера, се должи на меѓујазичниот контакт.

Македонскиот јазик има најголемо влијание, пред сè, од балканските јазици, но секако дека не треба да ги занемариме и другите јазици (грчкиот, турскиот, латинскиот, албанскиот, францускиот, англискиот, па дури и германскиот јазик).

Во трудот се дава преглед на влијанието на странските јазици врз македонскиот, низ призмата на великанот Блаже Конески, во неговите капитални ракописи: „Историја на македонскиот јазик“, „Историска фонологија на македонскиот јазик“ и „Граматика на македонскиот литературен јазик“.

Клучни зборови: *Блаже Конески, македонски јазик, странски јазици, влијание.*

Вовед

За потеклото на јазиците се зборувало и сè уште се зборува и пишува многу, но и покрај тоа што со векови се истражувало, сепак таа тема останала отворена можеби најмногу поради несогласувањето или недостигот од докази. Во рамките на научните аспекти на оваа тема се изјаснале и Дарвин и Чомски, а современите и генерално прифатени теории бележат дека јазикот е начин на кој детето комуницира, т.е. ги имитира гестикациите од својата мајка. Или пак како што првобитните луѓе развиле алатки за работа така и јазикот „имал потреба“ да се развие, при што гестовите не можеле повеќе да се користат заради окупираноста на рацете со помагалата за работа.

Во трудот на Греј Р.Д. (Gray R.D.), Квентин Д. Аткинсон (Quentin D. Atkinson), Симон Ј. (Simon J.),⁷ „јазиците, како и гените, исто така се сметаат за „документи/извори на историјата“ бидејќи огромна количина на информации за нашето минато е впишана во содржината и во структурата на, приближно, 7000 јазици кои се зборуваат денес.“ Јазиците еволуирале и се развивале доста брзо. Како последица на тоа, се појавувале нови зборови, а некои и се заменувае. Се менувале звуците и граматичките форми, така што говорните заедници се поделиле на дијалекти, а потоа и на различни јазици. Македонскиот јазик припаѓа во групата на јужнословенски јазици која, всушност, се води како подгрупа на словенските јазици кои пак припаѓаат на индоевропското јазично семејство. Според Дајмонд и Белвуд (Diamond J., Bellwood P. 2003:601), „потеклото на индоевропските јазици неодамна е опишано како „еден од најинтензивно изучуваните, а сепак најнеповолни проблеми на историската лингвистика“. Повеќето јазици имаат долга историја во поглед на влијанието од странските јазици кое е неминовно. Ваквата

⁷ [Language evolution and human history: what a difference a date makes Russell D. Gray, Quentin D. Atkinson, Simon J. Greenhill Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci. 2011 Apr 12; 366(1567): 1090–1100. doi: 10.1098/rstb.2010.0378PMCID: PMC3049109] (Датум на пристапување 15.5.2021)

интерференција на јазиците едни на други може да придонесе во создавањето на побогата лексика, поврзаност помеѓу јазиците и културите, но, сепак, не смее да води кон целосно наметнување на повлијателниот, односно да не се претерува со буквално преземање на цели фрази во случаи кога во македонски јазик постојат соодветни еквиваленти. Така, на пример, сосем излишно е на македонски да се каже „на крајот на денот“ (од оригиналната фраза од англиски „at the end of the day“), кога сосем доволно е да употребиме „на крајот на краиштата“.

За влијанието на јазиците едни на други

Од најраните фази, македонскиот јазик воспоставил контакт со голем број различни странски јазици. Најзабележливо е влијанието од јазиците преку вокабуларот, иако не се изоставиле и другите нивоа на јазичниот систем. Низ својата историја македонскиот јазик, се чини дека отсекогаш бил „восприемлив“, односно лесно присвојувал зборови од други јазици, иако веруваме дека сите форми на човечки говор до одреден степен се позајмени од некаде, поточно од некаков постоеен модел. Сепак, постои основа да сметаме дека македонскиот јазик, иако не до толкава мера колку англискиот јазик за кој се смета дека е „...повеќе од обично отворен за странско влијание во споредба со другите големи јазици (Фостер 1968:73)“, прифатил, односно „одомаќинил“ не само вокабулар туку и префикси, суфикси кај глаголите, именките итн. Французите направиле и напор надевајќи се дека ќе го спречат, односно ќе го регулираат приливот на странски зборови во нивниот вокабулар. Ова, веројатно, би се сфатило како „чудна“ идеја од повеќе родени говорители на некој странски јазик, што, пак, не е случај со англискиот јазик, чии говорители, се чини дека веруваат во еден вид слободна јазична „размена“ на дадени поими. Тие, исто така, сметаат дека ако определен термин од странско потекло е корисен, тој треба веднаш да влезе во употреба, без оглед на неговото потекло. Така, на пример „pro bono“⁸ слободно би можел да се изостави, а на негово место да се употреби комплементарни ворк, фри оф чејџ („complementary work; free of charge“).

Македонскиот јазик и врската со јужнословенските и балканските јазици

Конески, во „Историска фонологија на македонскиот јазик“ тврди дека „македонските говори биле во најтесна врска со веќе исчезнатите словенски говори на територијата на Албанија и на Грција“ (Конески 2001: 2 – 4), кои заедно со црногорските говори и некогашниот српскохрватски јазик биле разединети дури во текот на отоманскиот период. По пропаста на Самоиловото царство, Охридската црква доживеала пад преоѓајќи кон архиепископија на чијшто врв биле назначени единствено архиепископи Грци, а со тоа грчкиот јазик се наметнал како службен и бил од особено значење не само за културното туку и за јазичното влијание во Македонија. Грчкиот јазик активно делувал со својата присутност не само преку писменоста туку и преку секојдневната комуникација, иако тоа во даден период се променило, при што грчкиот и турскиот останале да се користат само во усна форма. Дополнително кон влијанието на странските јазици во одреден период се бележи и честиот контакт со ароманскиот и албанскиот јазик кои особено биле забележани во Западна Македонија, притоа сврстувајќи ја Македонија како „...област на изразити вкрстувања на балканските јазици.“ Со тоа Конески со полно право смета дека македонскиот јазик можеме, со право, да го сметаме за балканизирани јужнословенски јазик. Врз основа на погоре наведеното се добива јасен впечаток дека повеќестраната јазична интерференција на еден природен,

⁸ <https://www.brainscape.com/academy/foreign-words-used-english/> (Датум на пристапување 16.5.2021)

односно неизбежен начин, се одразила врз развојот на македонскиот јазик, поточно на составот на фонемите, а и на дистрибуцијата на фонемите или гласовите, преку заемките, најчесто од грчкиот и од турскиот јазик.

Се смета дека како нов тип на македонски јазик се наметнал некаде околу 15-тиот век, односно некаде по распаѓањето на прасловенската јазична заедница, при што наследениот јазичен тип бил доминантен и во македонските говори како и во остананатите. Како последица на тоа, се случила и трансформација на старата јазична структура и се наложил еден нов балкански јазичен модел. Трансформацијата, главно, не се однесувала на деклинацијата, појавата на членот, усвојувањето на директниот и индиректниот објект итн. Согласно на тоа Конески смета дека „...фонетските процеси не само што не можат да се делат од развитокот на граматичката структура на даден јазик, ами често не можат ни да бидат разбрани во својата сушност надвор од тие општи рамки.“ Имено, поради балканизацијата, структурата на македонскиот јазик донесува и промена на структурата на реченицата. Тоа значи дека „...една реченица од нов балкански тип, не можела да се реализира надвор од интонациските контури и другите прозодиски елементи карактеристични за строежот на реченицата во балканските јазици.“ Но, сепак, влијанието врз фонолошкиот развој на македонскиот јазик не може да се следи бидејќи „...својствата на реченичната интонација се и за денешната состојба слабо изучени не само на македонскиот јазик туку и на другите јазици од балканскиот сојуз.“ Единствено што може да се спомене во контекст на промените е местото на акцентот во рамките на фонетските процеси. Таму се набројуваат одредени општи тенденции во рамките на балканските јазици. Од голема важност е да се спомне „...разликувањето на две дијалектни групи: 1. говори со акцент што не врши морфолошка функција (западна област) и 2. говори со акцент што се користи како морфолошки знак (источната област)“, што се смета за појава која е особена за фонолошкиот развој на македонскиот јазик.

Контакти во речникот со балканските јазици

Во делото „Историја на македонскиот јазик“ Конески (1986) бележи дека, освен заеднички особености во однос на фонологијата и граматиката кај балканските јазици, овие јазици имаат и обемен заеднички речнички фонд. Како значајни извори од каде што се ширела оваа заедничка терминологија се сметаат грчкиот и турскиот јазик кои влијаеле врз сите балкански јазици, вклучувајќи го и македонскиот. Освен директните заемки во наведените јазици има и „...цел ред калки што влегуваат во тој заеднички фонд бидејќи при нив се работи за еднаквост на внатрешната форма на дадени зборови и изрази (Конески 1986: 213)“. Бројот на калките во оваа група јазици укажува на интензивната релација меѓу нив, а преку заедничките фонолошки и граматички појави, индицира за меѓујазичниот контакт во балканската средина.

Како прв од контактите со балканските јазици, Конески го наведува грчкиот. Грчкиот јазик го покажал своето влијание во периодот на создавањето на словенската писменост, што резултирало со усвојување на многу грчки зборови, а со ширењето на христијанството овој процес се зајакнал и притоа се усвоиле зборовите *апостол*, *евангелие*, *епископ*, при развојот на религиозната терминологија. Во своето дело „Историја на македонскиот јазик“ Конески (1986) наведува дека во денешниот македонски јазик се набројуваат околу 1000 зборови од грчко потекло. Меѓу најчесто употребените зборови се: „ела“ или „елате“ (множина) кои се користат и во бугарскиот јазик, а доаѓаат од *ἐρχομαι* што означува „иде или доаѓа“, *Που’λια* со значење „квачка“, *Μωρε’ Μωρη’* – „море и мори“ што е извик, а доаѓа од вокативната форма на *Μωρο’ς* или во превод „луд“ и дијалектно сè уште се користи во делови од Македонија.

Понатаму, во македонскиот јазик е присутен и зборот *φανα'ρι* или на македонски „фенер“, што, всушност, постои во турскиот јазик во иста форма како на македонски. Тоа се должи на тоа дека „...овој збор се потчинил на правилото за вокална хармонија (Конески 1986: 215). Други позначајни примери наведени од страна на Конески се: *βασίλικο'ν*, што на македонски јазик значи „босилек“ или „царско цвеќе“, потоа *περνω'* што означува „поминува, мине или живее“, односно како *περνω' καλα'* што во превод значи „добро/арно си поминувам“ или *βγα'ζω το ψωμι'μου* – калкирано во „си го вадам лебот“. Конески издвојува и пример со глаголот *θέλει*, кој на српскохрватски се преведува како „хтети, волети“ при што потсетуваат еден на друг.

Следен јазик со кој македонскиот јазик имал контакт и се смета за значаен (наведен во делото „Историја на македонскиот јазик“) е латинско-романскиот. Латинскиот јазик го дал својот придонес, првично со усвојувањето на зборовите „цар, вино, оцет“, а според Конески (1986: 216) тие, веројатно, биле усвоени со германско посредство, уште пред раселувањето на Словените. Во поново време и италијанскиот јазик имал свој придонес при навлегувањето на нови зборови во македонскиот јазик. Тоа не се случило директно бидејќи усвоените зборови се пренесувале поради контактите како резултат на трговските врски низ поголемиот број балкански центри. Тука би се навеле примерите: „балкон/ *balcone*; погача/*focaccia* (f>п): манџа/ *mangia*“ итн. Што се однесува до влијанието на ароманскиот врз македонскиот јазик, заемките и не се во значителен број. Тука би ги спомнале *masa/masa* и *мургав/ тургу*. Сепак, позначајно е да се спомене усвојувањето на наставките, т.е. суфиксите кои и ден – денес се среќаваат во западните говори, а тоа е примерот со суфиксот *-уле* како во: „детуле, пилуле, брадуле, кафуле, врекуле, бавчуле.“

Врската со албанскиот јазик е скоро идентична како со романскиот, а е најизразена во западниот дел на Македонија. Најзначајно е да се спомене дека зборовите од албанско потекло имале најголема примена во жаргоните или во „тајните јазици“ кои се употребувале од страна на мајсторските заедници во Западна Македонија. Тоа го правеле со цел да ја прикријат комуникацијата меѓу себе од средината во која работат. Според Конески (1986: 2017), зборови кои се усвоиле и во македонскиот јазик, а се од албанско потекло се следниве: *даше (dashe)*; *чупа, чупе (çup [r]e)*, *коа (kohë „време“)*. Од бошначкиот јазик се усвоиле следниве зборови: *љона – крава, нуса – невеста, мотра – сестра, прифт – поп* итн.

Еден од највлијателните контакти за македонскиот јазик е контактот со турскиот јазик. Турскиот јазик го покажува својот придонес со оставањето траен печат во сите балкански јазици. Конески (1986: 2018 – 2021) вбројува повеќе од 3000 турцизми актуелни во македонскиот јазик, иако голем број од нив се надвор од употреба или се архаизми. Поради петвековното присуство на Турците, низ Балканскиот Полуостров не само што имало влијание врз јазикот туку бележито е и формирањето на градовите и чаршиите низ регионот. Со својата доминантност позицијата на турскиот јазик се сметала за престиж. Во својот фонд турскиот јазик, всушност, пренел голем број термини од арапско и персиско потекло, со што се ширела и исламската цивилизација на балканските простори. Како најпрвобитни во делото на Дамаскин Студит (16 век) Конески ги наведува „...*јаничарага, баша, дугане (дукани), кафас* на македонски кафеџ“ и др. Влијанието се зајакнало уште повеќе и во текот на 19 век кога трговијата и занаетчиството добиле замав вдолж територијата на Балканот. Освен средство за комуникација низ чаршиите и трговските заедници, турскиот јазик се користел и во многу поговорки, изрази итн., кои постојат како записи во народните македонски приказни од М. Цепенков. Но, интересно е да се посочи дека, и покрај престижното ниво што туркиот јазик го уживал на нашите простори, во рамките на 19 век се појавил и стремез за органичување на турцизмите, што било предизвикано од подемот на

национално-ослободителното движење и развојот на македонскиот писмен јазик. Тоа довело до изоставање на турцизмите и форсирање на употребата на некои интернационални зборови или зборови од словенско потекло. Интересен е и фактот дека некои словенски зборови „...требало во прво време да се објаснуваат со соодветни турцизми ...“ што биле вообичаени термини во народниот јазик. Како на пример, Крчовски зборот **гордост** го појаснил со турскиот **фудуллук** и многу други. По Отоманската империја се ограничил и фондот на турцизми застапени во македонскиот јазик, особено термините поврзани со државноста, институциите, правото итн.

Како архаизми денес Конески ги посочува: „... *мудур, кајмакам, мутесариф, каза, бедел, вергија* итн.“ Со оформувањето на литературниот македонски јазик речникот се изедначувал со останатите јужнословенски јазици. Одредени турцизми останале во употреба, но со развојот на литературниот јазик се толкувале во согласност со одреден стил на изразување како елементи на фолклорот, патријархалноста итн., како на пример: *табиет, марифет, себап* итн. Тука не смееме да изоставиме да спомнеме дека, сепак, значителен број турцизми целосно останале, но и се приспособиле на основниот јазичен фонд (ова, главно, се однесува на материјални предмети). Такви се, на пример: *алва, тава, нишесте, магдонос* итн. Калките од турскиот јазик, исто така, го задржале своето место во македонскиот јазик, а и пошироко. Конески го спомнува зборот *рака* со значење *делење карти* или *собирање тутун*. Во западните дијалекти *дете* означува *маж* или *момче*, т.е. исклучиво машки род, а со тоа се изедначува и употребата на турскиот термин *çocuk* што се однесува на син или на машко дете. Тука, исто така, се вбројуваат и фразите, односно фразеолошките изрази на македонски јазик кои имаат форма на турски: *му сече умот (akli kesmek), му фаќа умот (aklinda tutmak), му се плаши окото (gözü korkmak)* итн. Понатаму, од турскиот јазик останале во употреба и службените зборови, поточно сврзниците, партикулите итн. Примери: *ем, ама, де...де, ја...ја, а...а, санки, заре, чунки, макар, демек, баш, ич, баре/барем* итн. Од наставките кои се усвоиле за именките во македонскиот јазик се: *-џија, -чија* во *големџија, гемџија* итн; *-лак* во *ортаклак, војниклак* итн.

За влијанието и контактот со германскиот јазик

Р. Симеон (сп. Тереџ-Golubić 2016: 28) на поимот германизам му припишува три значења. Првото значење се однесува на сè што е својствено за Германија, а е увезено во другите јазици и кај другите народи. Второто значење се однесува на конструкција, збор или израз типичен за германскиот јазик. А третото значење во поширока смисла го сфаќа германизмот како конструкција, збор или израз кој е преземен од кои било германски јазици или настанал како модел на некој од германските јазици. Бидејќи дел од овие објаснувања се преопшти, во овој труд ќе констатираме дека германизмите се сите заемки што имаат германско потекло и кои се преземени, во нашиот случај, во македонскиот јазик.

Контактите меѓу германскиот и македонскиот јазик датираат од дамнина. Директен контакт на македонското население со германски јазични говорители постоел во два наврати. Првенствено, уште во XIII век, кога германските рудари се населуваат во Осоговијата, а вториот контакт датира од XX век, за време на двете светски војни. (сп. Симоска 2016: 842–843). Овие директни контакти придонеле за одреден број германизми да се прифатат и одомаќинат во македонскиот јазик, некои дијалектно, а некои од нив да се користат и прифатат во речникот на нашиот јазик до ден денес. Некои од нив толку заживеале во нашиот јазик, што ретко кој препознава дека се заемки од германскиот, како на пример: *штрафцигер, либе*.

Тука ќе споменеме само дел од германизмите кои секојдневно ги користиме во македонскиот јазик, а примерите се ексцерпирани од речникот „Мал речник на туѓите зборови во македонскиот јазик“ од авторите: Т. Белчев, С. Веновска-Антевска и Е. Јованова-Грујовска. Потоа истите ќе ги подредиме во неколку групи, според семантичкото подрачје на кое му припаѓаат.

1. Јадење – гастрономија: *динста (dünsten), филова (füllen), фил (Fill) кнедла (Knödel), кригла (Krügel).*

2. Предмети: *вага (Waage), флека (Fleck), каса (Kasse), шум (Schutt), умоф (Stoff).*

3. Професии: *келнер (Kellner), шнајдер/ка (Schneider/in).*

4. Техника и технологија: *бормашина (Bormaschine), шраф (Schraube).*

5. Медицина: *шлог (Schlag), рентген (Röntgen), шок (Schock), шприц (Spritze).*

6. Други значења: *виц (Witz), фалиш (falsch), шланк (schlank), шумунг (Stimmung), штепува (steppen), гланца (glätten) итн.*

За акцентот на туѓите зборови во македонскиот јазик

Во „Граматика на македонскиот јазик“ Конески (1967: 11–19) хронолошки го опишува развојот на современиот македонски литературен јазик од почетоките на словенската писменост во Македонија, преку Кирил и Методиј, Климент и Наум и нивната книжевна, преведувачка и препишувачка дејност. Се тврди дека јазикот од тие записи, денеска наречен старословенски, е изграден на базата на солунскиот македонски дијалект.

Во истото дело, Конески го истакнува влијанието на другите јазици врз македонскиот, но преку акцентот на туѓите зборови. Што се однесува до интернационалните зборови кои се усвоиле во денешниот македонски јазик, на прво место од западноевропските се вбројува францускиот, кој својот белег го оставил во поново време. Голем број од овие усвоени термини стандардно имаат акцент на крајниот или на претпоследниот слог (Конески 2004: 155–160), како на пример: *клише́, решо́, литератѹра* итн., што во македонскиот јазик доведуваат до неусогласување во рамките на нормите за акцентуација. Постојат и примери на зборови преземени точно од францускиот кои се „приспособиле“ кон македонскиот начин на акцентирање, како на пример *сѝко* (иако во некои делови во Македонија останала во употреба оригиналната форма на акцентирањето т.е. *сакó*). Ваквите појави на присвојување на туѓиот акцент е резултат на тоа што зборот веќе подолго време е во употреба во македонскиот јазик и со тоа се „помакедончил“ во однос на акцентирањето. Постојат повеќе примери кои се истакнуваат за карактеристични или кои природно се подведиле на нашиот акцент (на пример *ре́грес, ре́жим, моме́нт, ѝнстинкт* (за *инстинкт* може да се каже дека е исто во онаа група на туѓи зборови кои колоквијално го задржале оригиналниот акцент). Од особена важност е да се каже дека и природната тенденција да се усогласува акцентот на туѓите зборови не е бесконечен процес, така што постојат зборови што, иако се доста долго во употреба кај нас, сепак останале во својата оригинална форма бидејќи доколку чуеме *сѝже, литерѹтура* или *интернациóнален*, нашиот усет ќе се збуни.

Во контекст на истото, Конески укажува на тоа дека ракописот содржи анализа на именки и придавки од туѓо потекло кај кои „...се применуваат правилата на нашата акцентуација“.

Туѓите именки кои не го задржале својот автентичен акцент, односно се „македонизирале“, се неколку од еднословните, како на пример: *сѝко, кóрзо, тóрзо и кѝно*, но тоа не важи за *нивѝ, платó, депó, тирé* итн. За именките од женски род се набројуваат *гимнѝзија, политика, грамѝтика*, чија акцентуација е на македонски начин. Во оваа смисла, важно е да се внимава бидејќи со членувањето се менува и местото на

акцентот за еден слог (гимназија станува гимназијата). Ова е од особена важност бидејќи многу се грешат со тоа што постои тенденција да се задржи акцентот на истиот слог во нечленуваната форма, што за жал, секојдневно го среќаваме и во јавниот говор. Туѓите именки од машки род кои се усогласиле со нашата акцентуација се *сѐктор*, *рѐжим*, *рефлѐктор*, *дијалог* итн. Од двосложните именки Конески (Конески 2004: 159) ги наведува *скандал*, *маршал*, *квддрат*, *волан*, *дѐкан* итн. Од повеќесложните се издвојуваат: *президиум*, *капиум*, *фјнатик*, *професор*, *директор*, *монопол*, *трóleјбус* (но: *автобус*). Од туѓите придавки и прилози, Конески ги набројува: *драстичен*, *хроничен*, *праќтичен*, *динамичен*. Во контекст на тоа, во едно истражување наменето за студенти од прв циклус студии за правилно акцентирање на придавките во англискиот јазик изучуван како странски, беше забележана појава на македонска акцентуација на збор, т.е. придавка на англиски јазик (станува збор за придавката *обскурен/ obscure* [əb 'skjʊər]⁹), кој како одговор во англиската форма беше идентификуван со акцент на третиот слог броејќи одназад, што како заклучок се должи на „јазичниот трансфер“, т.е. во случајот бележиме појава на обратно влијание и тоа од мајчиниот врз странскиот јазик (Продановска 2015: 122).

Придавки кои сосема се усогласиле со нашата акцентуација се: *комунѐлен*, *локален*, *нервозен*, *малерóзен* итн. Врз основа на погоре наведеното може да се заклучи дека македонскиот јазик располага со ризница од туѓи зборови кои Конески, во „Граматицата на македонскиот јазик“ ги навел и ни ги пренел со цел да ја објасни акцентуацијата (македонската и автентичната) на туѓите зборови, но со тоа, истовремено и ни укажува на обемот на интернационални зборови застапени во македонскиот јазик.

Заклучок

Македонскиот јазик бележи најголемо влијание, пред сè од балканските јазици, но секако и од: грчкиот, турскиот, латинскиот, албанскиот, па дури и францускиот, англискиот и германскиот јазик.

Конески, во „Историската фонологија на македонскиот јазик“ утврдил дека грчкиот јазик бил првиот највлијателен јазик, кој активно делувал со својата присутност не само преку писменоста туку и со секојдневната комуникација, иако тоа во даден период се променило, при што грчкиот и турскиот јазик останале да се користат само во усна форма. Присуството на други јазици на еден природен, односно неизбежен начин, се одразило врз развојот на македонскиот јазик, поточно на фонетскиот состав, а и дистрибуцијата на фонемите или гласовите, преку заемките, најчесто од грчкиот и од турскиот јазик.

Во „Историјата на македонскиот јазик“ Конески обемно го опишува контактот со сите балкански јазици, при што турскиот бил на прво место и тоа не само со оставањето на траен печат врз македонскиот туку и врз сите балкански јазици.

Во неговата „Грамматика на македонскиот литературен јазик“, Конески, покрај историскиот развој на македонскиот јазик, го истакнува и присуството на многуте јазици кои трајно интерферирале врз денешниот македонски јазик, а тоа најизразито е прикажано преку анализата на акцентуацијата на туѓите зборови, каде што нагледно се наброени многу термини од странско потекло кои се усвоени и се од особена важност во современиот македонски јазик денес.

По сето ова може да се заклучи дека македонскиот јазик располага со ризница од туѓи зборови кои, иако се усвоени од повеќе јазици и го збогатиле нашиот, исто така и

⁹ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/obscure>

толку многу се застапени во нашето секојдневје, што честопати се случува дури и да се замислиме какво потекло имаат.

Користена литература

- Diamond J., Bellwood P. (2003). Farmers and their languages: the first expansions. *Science* 300, 597–603. doi:10.1126/science.1078208 [PubMed] [CrossRef] [Google Scholar]
- Foster B. (1968) *Foreign Influence. In: The Changing English Language*. Palgrave, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-05942-3_3
- Gray, R. D., Atkinson, Q. D., & Greenhill, S. J. (2011). Language evolution and human history: what a difference a date makes. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 366 (1567), 1090–1100. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0378>
- Тепеš Golubić, Lidija. 2016. *Germanizmi u digitalnim novinskim korpusima hrvatskoga jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet. Doktorski rad.
- Белчев, Толе & Веновска-Антевска Снежана & Јованова-Грујовска Елена. (2019) *Мал речник на туѓите зборови во македонскиот јазик*. Скопје: Графоден
- Конески, Б. (1986). *Историја на македонскиот јазик*. Култура. Скопје
- Конески, Б. (2001). *Историска фонологија на македонскиот јазик*. Македонска академија на науките и уметностите: Култура. Скопје
- Конески, Б. (2004). *Граматика на македонскиот литературен јазик*. Просветно дело. Скопје
- Продановска, В. (2015) *Проблеми на произношението и стратегии за тјакното преодолвање при развитие на говорни умения в обучението по англиски език*. Докторска дисертација. Софийски универзитет „Свети Климент Охридски“ Факултет по класически и нови филологии. Софија
- Симоска, С. (2016). *Германско-македонски заемки и/или лажни парови*. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“ Зборник на трудови. Прва меѓународна научна конференција ФИЛКО

THE INFLUENCE OF FOREIGN LANGUAGES ON THE MACEDONIAN LANGUAGE ACCORDING TO KONESKI

Abstract: The interconnection of languages and their influence has a long history. The mutual interference of languages can contribute to a richer vocabulary and connection between languages and cultures, thus the enrichment is largely due to interlinguistic contact. Macedonian language is principally influenced by the Balkan languages, including: Greek, Turkish, Latin, Albanian, French, English and German as well.

The paper presents an overview of the influence of foreign languages on Macedonian through the prism of the great Blazhe Koneski in his capital works: "History of the Macedonian Language", "Historical Phonology of the Macedonian Language" and "Grammar of Macedonian Language".

Keywords: Blazhe Koneski, Macedonian language, foreign languages, influence.